

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Інститут музичного мистецтва

Кафедра методики музичного виховання і диригування

Науково-дослідна лабораторія з проблем музично-естетичного виховання молоді

Проблеми музичної освіти учнівської молоді: історія та сучасність

*Збірник матеріалів Першого Всеукраїнського науково-
практичного семінару
28 січня 2016 року*

**Дрогобич
2016**

УДК 78.087.68(477)
ББК85.314 (4 УКР)
Х 79

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 3 від 25. 02. 2016 р.).

Редактори-упорядники:

Петро Гушоватий – заслужений працівник культури України, професор кафедри методики музичного виховання і диригування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Зоряна Гнатів – кандидат філософських наук, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Проблеми музичної освіти учнівської молоді: історія та сучасність : матеріали Першого Всеукраїнського науково-практичного семінару / Ред.-упор. П.Гушоватий, З.Гнатів. □ Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, – 2016. – 130 с.

Рецензенти:

Паптюк М.П. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Дрогобицького державного педагогічного університету ім.І.Франка.

Філоненко Л.П. □ доктор філософії, доцент, завідувач кафедри музикознавства та фортепіано Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка, член Національної спілки композиторів України та НТШ ім.Т.Шевченка

Збірник містить матеріали Першого Всеукраїнського науково-практичного семінару, який відбувся 28 січня 2016 року в Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка. Розглядаються актуальні проблеми удосконалення і осучаснення музичної культури та освіти, ведуться пошуки нових підходів, засад, методів, форм, принципів музично-естетичного виховання, художнього розвитку учнівської молоді.

УДК 78.087.68(477)
ББК85.314 (4 УКР)

ЗМІСТ

Медвідь Т. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	4
Антоник Н. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	12
Ороновська Л., Білик Х. ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ЕСТЕТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ ЯК СУЧАСНА ОЗНАКА ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ І ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	20
Ороновський А., Коломієць Р. ЕТНОПЕДАГОГІКА ЯК ЧИННИК САМОПІЗНАННЯ ТА САМОСТВЕРДЖЕННЯ.....	29
Полюга В. АТРАКТОРИ СИНЕРГІЙНОСТІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ.....	35
Палій Н. Дяківська М. ПРОЦЕС ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ НА СУЧАСНОМУ УРОЦІ МИСТЕЦТВА.....	42
Ороновська Л., Гладиш Н. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	48
Гнатів З. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРІЄНТИРІВ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ.....	52
Матійчин І. ВИКОРИСТАННЯ ЗБІРНИКІВ ЦЕРКОВНИХ ПІСЕНЬ ЯК ПОСІБНИКІВ ДЛЯ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНИ ХХ СТ.).....	57
Стрілецька Г. ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ ШКОЛАХ МИСТЕЦТВ (КЛАС СКРИПКИ).....	68
Бавза О. ТВОРЧО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАНЯТЬ З ФОРТЕПІАНО У СТАНОВЛЕННІ СУСПІЛЬНО-АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	76
Гушовата М. ЦЕРКОВНІ ПІСНІ НА УРОКАХ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ ...	81
Мужилловська Н. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ШКОЛАХ МИСТЕЦТВ.....	88
Юрас Т. МУЗИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ПРОВІДНИЙ ВИД НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ.....	95
Філоненко Л., Німилович О. СТЕФАНІЯ ПАВЛИШИН І СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА.....	102
Фрайт І. ІДЕЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АНАТОЛІЯ ВАХНЯНИНА.....	109
Гавран І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТІВ МИСТЕЦТВ.....	120
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	127

Лариса Ороновська, Наталія Гладиш (Тернопіль)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Активні соціальні процеси, які відбуваються в Україні, реорганізація національної системи освіти на зразок європейської моделі передбачають модернізацію вітчизняного освітнього простору, переосмислення його теоретико-методологічних засад. Потребує перебудови і професійна педагогічна освіта, адже динамічне суспільство, у якому відбувається швидка зміна пріоритетів, ціннісних установок, сучасна загальноосвітня школа висувають все суворіші вимоги до педагогів-фахівців, ставлять складні завдання формування особистості молодої людини. Особливої ваги надається самоосвітнім технологіям, формуванню здатності до адекватної самооцінки життєвих орієнтирів, життєтворчості, духовного самовдосконалення.

Мета статті. Проаналізувати та розкрити компетентнісну модель сучасної професійної педагогічної освіти, як технології, яка підвищить результати і допоможе сформувати універсальні системні якості духовного самовдосконалення особистості.

Одним із нових напрямів у розвитку педагогічної думки, а також одним із шляхів вдосконалення освітнього процесу є розробка компетентнісної моделі загальної та професійної освіти. У Концепції загальної мистецької освіти так сформульовано мету: «у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва і практичної художньої діяльності виховувати в учнів ціннісне ставлення до дійсності та мистецтва, розвивати художню свідомість і компетентність, здатність до самореалізації, потребу в духовному самовдосконаленні» [3, 2-3]. У цьому документі термін «художня компетентність» (мається на увазі загальноосвітня компетентність) тлумачиться як «здатність керувати набутими художніми знаннями та вміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самоосвітній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними духовно-світоглядними позиціями» [3, 3].

Компетентнісна модель загальної мистецької освіти реалізується у навчальних програмах з мистецтва, музики, художньої культури. Її поміж навчальних, розвивальних та освітніх завдань автори

нормативних документів виокремлюють освітні (загальноосвітні) компетенції такі як: ціннісно-сміслові (ціннісно-сенсові), навчально-пізнавальні (когнітивні, інформаційні), творчо-діяльнісні (креативні, предметні), полікультурні (загальнопредметні, загальнокультурні), соціокультурні (загальнокультурні, комунікативні), а також методологічні, світоглядні, компетенції особистісного самовдосконалення та інші [4, 5].

В учнів старших класів в процесі мистецької освіти необхідно формувати компетентності, які класифікуються на загальні (особистісні, соціальні) та функціональні, які пов'язані з конкретно предметною та міжпредметною діяльністю учнів. Важливого значення надається метапредметним компетентностям, які пов'язані з інформаційно-пізнавальною діяльністю, та універсальними технологіями саморегуляції [2, 10]. Загалом попередній аналіз нормативної бази освітньої галузі «Мистецтво» засвідчує широкий спектр компетенцій та компетентностей, які повинна формувати загальноосвітня школа засобами мистецтва. Кінцевою метою цього процесу повинно стати духовне становлення особистості, формування Людини, Людини – члена людського співтовариства, громадянина, фахівця, яка володіє життєвими мегацінностями і компетенціями, здатної сприймати і розуміти мистецтво, навколишній світ, творити власне життя за законами Істини, Добра і Краси.

У відповідності до запитів суспільства, потреб сучасної школи значно зростають вимоги до майбутніх педагогів, особливо педагогів мистецтва. Окрім професійних знань, умінь, навичок, досвіду педагогічної діяльності (основних компонентів інформативно-когнітивної моделі освіти), компетентнісна модель передбачає власне розуміння, особистісне бачення педагогами шляхів розв'язання нагальних завдань школи, проектування і творення інноваційних педагогічних технологій.

Розв'язання найбільш гострих протиріч освіти, в тому числі і реалізацію компетентнісної моделі освіти часто вбачають у вдосконаленні, модернізації процесуальних, технологічних аспектів освітнього процесу, проте реструктуризації, на думку вчених, потребує також зміст освіти, його ціннісно-смісловий компонент. Зміст освіти повинен містити особистісно значущі цінності та смисли, а освітній процес за цих умов має носити характер смислопошукової діяльності [1]. Мистецтво, зокрема музичне

мистецтво як ідеальний носій закодованих смислів, значно розширює коло пізнавальних можливостей людини, в якому поряд з науковою раціонально-логічною сферою пізнання, присутні художньо-образна а також позараціональні, позасвідомі форми пізнання. Предметом пізнання в художньо-образній сфері, тобто у сфері мистецтва є особистісне емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності. інструментарієм виступає художній образ - носій закодованих художніх смислів.

Наступний аспект – спосіб засвоєння змісту освіти, тобто певних смислів та культурних цінностей. Особливість процесу полягає у тому, що творення нових смислів і цінностей може відбуватись лише за умови включення у механізм пізнання особистісного компоненту. І знову у педагогів мистецтва знаходиться ключ до вирішення проблеми, адже спосіб засвоєння художнього досвіду, шлях пізнання мистецтва – процес переживання або проживання образного змісту художнього (музичного) твору. Процес пізнання мистецтва зміщує акценти із засвоєння об'єктивної інформації – на осягнення суб'єктивного художнього смислу, з розумового – на емоційний розвиток особистості (при тісній взаємодії), з раціонально-логічної форми мислення – на емоційно-образну, з акту усвідомлення художнього змісту твору (закодованого смислу) – на процес його переживання, емоційного проживання. В результаті опанування мистецтва, в тому числі і музичного, відбувається нівелювання об'єктивного значення інформації і активізується пошук суб'єктивного, а отже особистісно значущого смислу.

Отже, можемо констатувати такі висновки: мистецтву як соціокультурному феномену, як одній з форм відображення дійсності належить провідна роль у відтворенні механізму пошуку особистісно значущих смислів в процесі опанування культурних цінностей людства. За цих умов мистецтво набуває статусу своєрідної методологічної основи у вдосконаленні освітнього процесу, оскільки в ньому зосереджений значний людинотворчий потенціал.

Розробка компетентнісної моделі професійної педагогічної освіти як технології, яка має на меті підвищення результативності освіти і спрямована на формування універсальних, системних якостей індивіда професійного і особистісного характеру, потребує глибокого переосмислення методологічних засад сучасної освіти, створення нових освітніх стандартів, реструктуризації змісту освіти, наповнення

його особистісними та загальнозначущими смислами та цінностями, запровадження інноваційних діалогових стратегій, технологій самоорганізації, саморозвитку, життєтворення, духовного самовдосконалення особистості.

Література

1. Бондаревская Е.В., Кульневич С.В. Парадигмальний підхід к разработке содержания ключевых педагогических компетенций // Педагогика. – 2004. – № 10. – с. 23 – 31.
2. Масол Л. Діагностика і оцінювання художньо-освітніх результатів учнів старшої школи // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 3. – С.8 – 13.
3. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти // Мистецтво та освіта. – 2004. – №1. – С. 2 – 5.
4. Мистецтво: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (5-7 класи) Пояснювальна записка / Укладачі: Масол Л.М. (керівник групи), Комаровська О.А., Оніщенко О.І. та ін. // Мистецтво та освіта. – 2005. – № 1. – С.14 – 19.
5. Музичне мистецтво: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (5-8 класи). Пояснювальна записка / Укладачі: Фільц Б.М., Белова І.М., Букреєва Г.Б., Демчишин М.С. та інші // Мистецтво та освіта. – 2005. – № 1. – С.2 – 5.
6. Рудницька О.П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.